

«6D10300 - Педагогика және психология» мамандығы бойынша «философия докторы» (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған Қасымова Гүлжайна Құралбайқызының «E-learning білім беру жүйесі негізінде студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

1. Тақырыптың өзектілігі:

E-learning білім беру жүйесі негізінде студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыру қоғам қажеттіліктерін қанағаттандыруға, ғылыми-техникалық процестің міндеттерін оңтайлы шешүге, халықтың рухани құндылықтарын игеруге және белсенді қалыптастыруға мүмкіндік береді. Педагогикалық-психологиялық зерттеулер барысында танымдық құзыреттің қалыптасуы тек білім, білік және дағдылар тұрғысынан емес, сонымен қатар құндылықтар жүйесі мен тұлғаның танымдық процестерінің дамуы тұрғысынан талданады. Сондықтан жоғары оку орындарына e-learning оқыту жүйесі негізінде студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыруға ықпал ететін оку процесін ұйымдастырудың жолдары, әдістері мен формаларын іздеу қажеттілігі туындауды.

XXI ғасыр - «Білім 4.0» беру дәуірі болып табылады. Яғни білім беруді цифрлық және басқа технологиялармен және инновациялық жетістіктермен байланыстыру заманы. Осы мақсатта білім алушылардың білім беру талғамы талаптарына сай келетін түрлі білім беру реформаларының пайда болып жатқанына күеміз. Әртүрлі мемлекеттік жобалар аясында жаңа идеялар ұсынылуда. Жобалардың негізгі мақсаты – жастарды жаңа бағытта оқыту мен тәрбиелеу. Жобада білім беру жүйесінің инновациялық дамуы, ақпараттық революция және жастардың рухани тәрбиесі сияқты үш әлеуетті жағдай атап айттылады.

Электронды оқытуудың басталуынан қазіргі уақытқа, техникалық тұрғыдан қарасақ, қарапайым оқыту бағдарламаларынан қазіргі кездегі онлайн оқыту қоғамдастықтары, LiveWeb сыныптары, мәліметтер базасының байланыстары және интерактивті оқыту мазмұны бар күрделі оқыту платформаларына ауысқанын байқауға болады. Қазіргі онлайн сабактардың экономикалық және әлеуметтік талаптарға сай үлкен өзгерістерге ұшырауы заман талабы. Қазіргі әлемдік ахуалға байланысты e-learning оқыту жүйесі жұмыс істей бастағаны белгілі.

Осы тұрғыдан алғанда, диссидентант Г.Қасымованың «E-learning білім беру жүйесі негізінде студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыру» деп алының тақырып таңдаудағы шешімінің дұрыстығын білдіреді. Білім берудегі құзыреттік әдістемені жүзеге асырудағы педагогикалық-психологиялық міндеттердің бірі - инновациялық технологияларды қолдану шеңберінде білім берудің e-learning оқыту жүйесі негізінде студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыру. Диссертациялық жұмыста «құзырет»

және «тәнымдық құзырет» ұғымдарын зерттеп, олардың өзара байланысы анықталған.

Сонымен қатар диссертациялық жұмыста «тәнымдық құзырет» ұғымын нақтылауға, оның құрылымдық компоненттері мен өлшемдерін анықтауға, e-learning оқыту жүйесіне негізделген студенттердің тәнымдық құзыретін қалыптастырудың құрылымдық-мағыналық моделін жасауға, зерттеудің критерийлік-диагностикалық аппаратының негіздемесі динамиканы анықтауға және e-learning оқыту жүйесіне негізделген студенттердің тәнымдық құзыретін қалыптастыру деңгейін бағалауға көп көңіл бөлінген. Ендеше, диссидент Г.Қасымованаң зерттеу тақырыбының заман талабына орай көтерілген, өзекті мәселе екендігі күмән туғызбайды. Бұл диссертацияның көкейкестілігін дәлелдеп қана қоймай, зерттеу жұмысының теориялық құндылығын арттыра түседі.

2. Алынған нәтижелер негізділігі мен дәйектілігі, олардың жаңалығының дәрежесі:

Диссидент Г. Қасымова зерттеу барысында ҚР білім беру саясатының нормативті-құқықтық құжаттарымен тәнису, отандық және шетел ғалымдарының педагогикалық-психологиялық әдебиеттерін талдау, модельдеу, теориялық негіздеу; озық тәжірибелерге талдау жасау, іс-әрекет нәтижелерін салыстырмалы талдау; саул нама, диагностикалық әдістемелер, математикалық өндеу әдістері мен тәсілдерін қолдану негізінде бірқатар ғылыми нәтижелерге қол жеткізген;

- e-learning оқытудың ерекшеліктері анықталып, оның заманауибілім беру саласындағы өзектілігі сипатталған.

- e-learning оқытуда тәнымдық құзыреті қалыптастырудың зерттеуге арналған когнитивтік, метакогнитивтік, технологиялық және субъективтік т. б. тұғырлары негізделіп, оардың мәні ашылды.

- e-learning білім беру жүйесі негізінде студенттердің тәнымдық құзыретін қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалынып, құрылымдық компоненттерімен көрсеткіштері нақтыланды.

- e-learning оқыту жүйесі негізінде студенттердің тәнымдық құзыретін қалыптастыру әдістемесінің тиімділігі «Formation of cognitive competence by means of electronic learning» атты элективті курсы арқылы эксперименттік жолмен тексерілді және ғылыми негізделген ұсыныстар даярланды.

3. Алынған жұмыс нәтижелерінің теориялық және практикалық маңызы:

E-learning білім беру жүйесі негізінде студенттердің тәнымдық құзыретін қалыптастырудың тұжырымдамалық тәсілдерінің талданғаны, «студенттердің тәнымдық құзыреті» тұжырымдамасының кеңейтілген мазмұнның нақтыланғаны және анықталғаны, e-learning оқыту жүйесі негізінде тәнымдық құзыретті қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделінің жасалғаны алынған жұмыс нәтижелерінің теориялық маңыздылығын танытады. E-learning білім беру жүйесі негізінде

студенттердің танымдық құзыретін қалыптастырудың элективті курсының тиімділігі тәжірибеде тексерілді.

Ал, диссиденттың «Мониторинг және педагогикалық өлшеулердің сценарийлері» (Monitoring and pedagogical measurements. Applied Learning Scenarios. M 81. Almaty, Kazakhstan: Abai Kazakh National Pedagogical University, 2020. – Pages 114. ISBN 978-601-298-812-3) атты электронды оқулықтың қолдану тиімділігін тәжірибе жүзінде тексергені, студенттердің танымдық құзыретін қалыптастырудың диагностикалық картасын, e-learning оқыту жүйесіне негізделген студенттердің танымдық құзыретін қалыптастырудың қадамдық нұсқауларын дайындағаны, «Тілдің феноменалды нейробиологиясы» ұжымдық монографияны (Калуга мемлекеттік университеті шығарған, Ресей, 2018 ж.) шығарғаны диссертация жұмысының практикалық маңыздылығын арттыра туследі.

4. Диссертацияның мазмұны мен жазылуды жағынан кездескен кемшіліктер: Диссертацияның мазмұны толық. Зерттеу жұмысы талаптарға сай жазылған. Бұл докторанттың диссертациялық жұмысты жазу барысында аса жауапкершілікпен қарағандығын дәлелдейді.

5. Диссертацияның жеке жазылған ғылыми квалификациялық жұмысқа қойылатын талаптарға сәйкес келуі: Диссертациялық жұмыс жеке жазылған, аяқталған ғылыми жұмыс болып саналады. Диссертацияның бөлімдері мен тақырыпшалары бір-бірімен логикалық байланыста, ішкі бірлікті сақтай отырып, баяндалған. Тәжірибелік-эксперимент жұмысының дәлелді жүргізуі зерттеушінің зерттеу проблемасының теориясы мен әдіснамасын жетік меңгергенін байқатады. Г. Қасымованаң «E-learning білім беру жүйесі негізінде студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыру» тақырыбындағы ұсынып отырған диссертациясы және осы жұмысты орындау барысында жарық көрген еңбектері Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы Бақылау комитетінің талаптарына сәйкес келеді.

6. Қөшілік алдында қорғауға жіберуге ұсыну: Қасымова Гүлжайна Құралбайқызының «E-learning білім беру жүйесі негізінде студенттердің танымдық құзыретін қалыптастыру» тақырыбында жазылған диссертациясы дербестігі айқындалған, ғылыми жаңалығы мен практикалық маңыздылығы бар еңбек. «6D10300 - Педагогика және психология» мамандығы бойынша «философия докторы» (PhD) дәрежесін алу үшін қөшілік алдында қорғауға ұсынамын.

Ғылыми кенеснісі,
Абай атындағы ҚазҰПУ,
п.ғ.д., профессор

13.01.2021